

КУЛЬТУРНИЙ СПРОТИВ В УКРАЇНІ

З відомим іспанським письменником Антоніо Ітурбе я познайомився нещодавно в Києві, куди Антоніо приїздив на «Книжковий арсенал», щоб представити свій перекладений на багато мов, а віднедавна і на українську, роман «Бібліотекарка з Аувіцу». Розмова – переважно про російсько-українську війну, її осмислення в Європі та про українську й іспанську культуру – була цікавою, хоча не такою тривалою, як хотілося б: наступного дня відосвіта Антоніо вирушав у зворотню путь.

Після того ми обмінялися кількома листами, а ще через деякий час Антоніо прислав мені свою статтю, надруковану в провідній іспанській газеті «Ла Вангардія», з якою він співробітничав. Стаття, присвячена враженням письменника від поїздки до нашої країни, важлива тим, що подає іспанському читачеві роздуми популярного письменника. Думаю, вона водночас буде цікавою українським читачам.

Сергій Борщевський, дипломат, письменник

Мене захоплює зненацька запрошення мого українського видавництва «Віват» відвідати книжковий ярмарок у Києві, але за весь час війни вони не припиняли випускати книжки, хоча вичитувати верстку під час бомбардувань мусили у сховищах.

Під час підготовки до поїздки я дізнаюся, що «Київ» – русофільська назва, яку там вважають непринятною. Там воліють говорити «Київ». За п'ять днів до від'їзду Хав'єр Фуентес, аташе з питань культури іспанського посольства в Україні повідомляє про російську атаку на Харків, під час якої одна ракета влучила в друкарню, що працювала на 20 видавництв (і серед них «Віват»): загинуло сім осіб, було знищено 50 000 книжок. Всі тирани мають спільну рису: вони ненавидять книжки і те вікно у свободу, якими ті є.

Маючи поруч Хав'єра Фуентеса й посла Рікардо Лопеса-Аранду, який змалку жив у світі культури і чутливо її сприймає, я почувуюся захищеним. Перше, що мене вражає після приїзду до Києва, це нормальне життя: інтенсивний вуличний рух, працюючі кав'ярні, відкриті крамниці. На Хрещатику я заходжу до затишної триповерхової книгарні, в якій багато молодих людей – вони купують книжки або п'ють каву з тістечком, сидючи за комп'ютерами.

На Майдані, де встановлено тисячі прапорців у пам'ять про загиблих на війні, якийсь ветеран пов'язує мені на руку стрічку в кольорах національного прапора. Чемно просить пожертвувати щось у військовий фонд.

Вночі я спокійно засинаю у моєму номері в готелі «Україна», але о третій годині ночі в усьому місті починають вити сирени, готельний гучномовець українською та англійською мовами громовим голосом закликає негайно пройти до укриття. Ми, дюжина постояльців, збираємось у під-

валі в спортзалі, пристосованому під укриття. Тривога завершується, коли вже розвиднилося. В удавано нормальному житті Києва пульсує тривога повітряних атак, тривога за синів чи братів на фронті, про яких невідомо, чи вони повернуться.

Книжковий ярмарок відбувається у колишньому військовому арсеналі, перетвореному на арсенал мистецтв. Вхідний квиток коштує 150 гривень (4 євро в країні, де викладач університету заробляє менше 500), але стоїть черга. Фокус-тема цьогогорічної програми, що складається зі 160 заходів, «Життя на межі», її куратори Тетяна Огаркова та Володимир Єрмоленко. Вони пояснюють: «Сьогодні нам здається, що до межі – вісім годин автівкою. Але ця межа проходить всередині нас. Насправді вона завжди проходить всередині нас». Український Пен-клуб представляє програму «Тривання голосу»: «Протягом століть імперія штовхала нас у безголосся, але нарешті ми повертаємо собі своє – свої імена і свої голоси».

Привітний перекладач Борхеса українською Сергій Борщевський гово-

рить мені: «Україна переживає зараз війну за незалежність і період самопізнання після сторіч колоніального стану в російській імперії. Найбільше читають книжки з національної історії. А ще поезію та прозу про цю війну, деякі документальні. Чимало письменників зараз на війні».

В чудовій склепінчастій будівлі, увішаній плакатами, що вказують путь до укриття, є простір для читання, майданчики для дітей, місця для дискусій письменників і стенди, де люди активно купують книжки.

Здатні протистояти трагедії українці виставили для огляду кілька примірників книжок, які вдалося врятувати з жакіття підданої обстрілу друкарні.

Мене вражають ці обгорілі книжки, які нагадують про неймовірну жорстокість війни. Цей жвавий книжковий ярмарок, де люди читають, п'ють гранатовий чай і просять автографи у своїх улюблених письменників, своєю буденністю є чудовим актом спротиву.

Антоніо ІТУРБЕ

«Ла Вангардія», 9.06.2024

Антоніо Ітурбе на Книжковому арсеналі